

28 Ιουλίου, 1992

[Α. ΛΟΙΖΟΥ, Π., ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ, Χ΄ ΤΣΑΓΓΑΡΗΣ, ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΗΣ,
ΝΙΚΗΤΑΣ, Δ/στές]

NORA EL HANI EL SAYEGH,

Εφεσείουσα-Καθ' ης η αίτηση,

v.

HANI EL SAYEGH,

Εφεσίβλητου - Αιτητή.

(Πολιτική Έφεση Αρ. 8236).

5 *Δικαιοδοσία Επαρχιακού Δικαστηρίου να εκδικάζει αιτήσεις που αφορούν ανήλικους οι οποίοι κατοικούν (reside) μέσα στην επαρχία — άρθρο 2 του Περί Κηδεμονίας Ανηλίκων και Ανώτων Νόμου, Κεφ. 277 — Αφορά μόνο την κατά τόπο αρμοδιότητα του Επαρχιακού Δικαστηρίου — Υπάρχει και συμφυής καθ' ύλην αρμοδιότητα επί παντός ανήλικου που ευρίσκεται μέσα στην τοπική δικαιοδοσία του Δικαστηρίου, έστω και αν δεν είναι κάτοικος με την έννοια του όρου.*

10 *Ανήλικοι — Δικαιοδοσία Κυπριακών Δικαστηρίων — Η κατά τόπον αρμοδιότης ρυθμίζεται από το άρθρο 2 του περί Κηδεμονίας Ανηλίκων και Ανώτων Νόμου, Κεφ. 277 — Υπάρχει συμφυής καθ' ύλην αρμοδιότητα πάνω σε κάθε ανήλικο που βρίσκεται μέσα στην τοπική δικαιοδοσία του Δικαστηρίου έστω και αν αυτός δεν είναι κάτοικος με την έννοια του όρου.*

15 *Οι διάδικοι ήταν πολίτες της Ιορδανίας, μέλη της ανατολικής ορθόδοξης εκκλησίας και το 1979 είχαν συνάψει εκκλησιαστικό γάμο στην Καλιφόρνια των ΗΠΑ. Από τον γάμο τους απέκτησαν δύο παιδιά, που κατά τον συσώδη χρόνο ήταν και τα δύο ανήλικα. Από το 1989 ζούσαν σε διάσταση και τα παιδιά διέμεναν με τον εφεσίβλητο πατέρα τους. Τον Δεκέμβριο, 1989, ο εφεσίβλητος ήλθε με τα παιδιά στην Κύπρο και διέμενε στην Λεμεσό. Τον Ιανουάριο, 1990, ήλθε στην Κύπρο και η εφεσείουσα και με αίτησή της στο Επαρχιακό Δικαστήριο Λεμεσού ζήτησε να της δοθεί η φύλαξη και φροντίδα τους. Το Δικαστήριο επιλήφθηκε του θέματος κατά πόσο είχε δικαιοδοσία να εκδικάσει την υπόθεση, ενόψει της*

20 *πρόνοιας του άρθρου 2 του περί Κηδεμονίας Ανηλίκων και Ανώτων Νόμου, Κεφ. 277, ότι δικαιοδοσία σε υποθέσεις που αφορούν ανήλικους έχει το Επαρχιακό Δικαστήριο της επαρχίας όπου ο ανήλικος κατοικεί (resides). Το Δικαστήριο βρήκε σαν γεγονός ότι*

25 *τα παιδιά ήταν κάτοικοι Ιορδανίας, αλλά έκρινε ότι το πιο πάνω*

30

άρθρο αφορούσε μόνο την κατά τόπο αρμοδιότητα των Δικαστηρίων και όχι και την καθ' ύλην αρμοδιότητα, η οποία διήνετο από τις συμφυείς εξουσίες που δίδονται στο Δικαστήριο δυνάμει του δικαίου της επιεικείας πάνω σε οποιοδήποτε ανήλικο βρίσκεται στον τόπο δικαιοδοσίας του Δικαστηρίου, ανεξάρτητα του αν είναι κάτοικος με την πιο πάνω έννοια του όρου ή όχι, και αποφάσισε ότι είχε δικαιοδοσία να εκδικάσει την υπόθεση.

Ο εφεσίβλητος ζήτησε την έκδοση διαταγμάτων certiorari και prohibition εναντίον της πιο πάνω απόφασης του Επαρχιακού Δικαστηρίου. Δικαστής του Ανωτάτου Δικαστηρίου δέχθηκε την αίτηση και εξέδωσε τα αιτούμενα προνομιακά διατάγματα βασιζόμενος αποκλειστικά στις πρόνοιες του άρθρου 2 του Κεφ. 277, χωρίς να εξετάσει το θέμα της πιθανής συμφυούς αρμοδιότητας του Δικαστηρίου. Η εφεσίδουσα ισχυρίσθηκε ότι η συμφυής εξουσία που έχουν τα Αγγλικά Δικαστήρια δυνάμει του δικαίου της επιεικείας να εκδικάζουν υποθέσεις που αφορούν ανήλικους, που απλώς βρίσκονται μέσα στα όρια της τοπικής τους δικαιοδοσίας έστω και αν δεν είναι κάτοικοι, εφαρμόζεται και στην Κύπρο με βάση τις πρόνοιες του άρθρου 29 των περί Δικαστηρίων Νόμων.

Αποφασίσθηκε ότι:

(α) Το άρθρο 2 του Περί Κηδεμονίας Ανηλίκων και Ασώτων Νόμου, Κεφ. 277 καθορίζει μόνο την κατά τόπο αρμοδιότητα των Επαρχιακών Δικαστηρίων σε σχέση με υποθέσεις που αφορούν ανήλικους.

(β) Εφόσον, σύμφωνα με τον περί Δικαστηρίων Νόμο και το Σύνταγμα, τα Κυπριακά Δικαστήρια εφαρμόζουν τις αρχές της επιεικείας, έχουν την ίδια συμφυή καθ' ύλην αρμοδιότητα που έχουν και τα Αγγλικά Δικαστήρια, να εκδικάζουν υποθέσεις κηδεμονίας και γενικά προστασίας ανηλίκων βασιζόμενα στην απλή και μόνο παρουσία των ανηλίκων στην κατά τόπο αρμοδιότητά τους, δικαιοδοσία που πρέπει να εφαρμόζεται με προσοχή και κάτω από τις ίδιες αρχές και προϋποθέσεις που εφαρμόζεται από τα Αγγλικά Δικαστήρια.

(γ) Στην παρούσα υπόθεση, ο πρωτόδικος Δικαστής δεν είχε ασχοληθεί καθόλου με την συμφυή αυτή εξουσία και είχε αποφασίσει την υπόθεση αποκλειστικά με αναφορά στο άρθρο 2 του Κεφ. 277, πράγμα που ήταν λανθασμένο.

*Η έφεση επιτράπηκε χωρίς έξοδα.
Τα εκδοθέντα διατάγματα certiorari
και prohibition ακυρώθηκαν.*

Υποθέσεις που αναφέρθηκαν:

R. v. Sandbach Justices, Ex p. Smith [1950] 2 All E.R. 781.

Kyriacou v. Kyriacou (1974) 1 CLR 82.

Re P. (G.E.) [1964] 3 All E.R. 977.

Re D. [1943] 2 All E.R. 411.

Christofi v. Iacovidou (1986) 1 CLR 236.

5 *Re Adoption Appl. No. 52/1951 [1951] 2 All E.R. 931.*

Έφεση.

Έφεση από την καθ' ης η αίτηση κατά της απόφασης του Δικαστή του Ανωτάτου Δικαστηρίου Κύπρου (Δημητριάδης, Δ.) που δόθηκε στις 5.10.1990 (Αρ. Αίτησης 123/10 90) με την οποία ακύρωσε το διάταγμα του Επαρχιακού Δικαστηρίου Λεμεσού ημερ. 1.3.90 στην αίτηση αρ. 18/90.

A. Αδαμίδης, για την εφεσείουσα.

Π. Παύλου, για τον εφεσίβλητο.

Cur. adv. vult.

15 Α. ΛΟΙΖΟΥ, Πρ.: Την απόφαση του Δικαστηρίου θα δώσει ο Δικαστής Γ. Χρυσοστομής.

ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΗΣ, Δ.: Οι διάδικοι είναι πολίτες της Ιορδανίας και μέλη της Ανατολικής Ορθόδοξης Εκκλησίας. Το 1979 σύναψαν εκκλησιαστικό γάμο στην Καλιφόρνια των Ηνωμένων Πολιτειών της Αμερικής. Από το γάμο τους απέκτησαν δυο παιδιά, την Diala και τον Tamer, που πρέπει να είναι τώρα ηλικίας 6 χρόνων. Το ανδρόγυνο από τον Οκτώβριο του 1989 ζει στην Ιορδανία και είναι σε διάσταση. Τα παιδιά διέμεναν με τον εφεσίβλητο πατέρα (εφεσίβλητο) και η εφεσείουσα μητέρα (εφεσείουσα), καταχώρησε αίτηση στο Ελληνορθόδοξο Εκκλησιαστικό Δικαστήριο στο Αμμάν, με την οποία ζητούσε, μεταξύ άλλων, τη φύλαξη, επιμέλεια και φροντίδα των παιδιών. Ποιο ήταν το αποτέλεσμα δεν αφορά την παρούσα 20 25 30 έφεση.

Την 1.12.89 ο εφεσίβλητος ήρθε στην Κύπρο με τα δυο παιδιά του και ακολούθησε η εφεσείουσα στις 4.2.90.

Στις 28.2.90 η εφεσείουσα καταχώρησε αίτηση στο Επαρχιακό Δικαστήριο Λεμεσού (αρχική αίτηση) με την οποία ζητούσε, μεταξύ άλλων, τη φύλαξη, τον έλεγχο και 5 τη φροντίδα (custody and care) των ανηλίκων. Διαζευτικά ζητούσε διάταγμα που να της επιτρέπει την επικοινωνία με τα παιδιά της.

Ακολούθησε αίτηση εξ πάρτε της εφεσείουσας και σαν αποτέλεσμα, το Δικαστήριο εξέδωσε παρεμπόδιον διάταγμα, με το οποίο, μεταξύ άλλων, εμποδίζετο η έξοδος των 10 ανηλίκων από την Κύπρο μέχρι της εκδίκασης της αρχικής αίτησης ή μέχρι νεώτερης διαταγής.

Ο εφεσίβλητος έφερε ένσταση στο παρεμπόδιον διάταγμα και με αίτηση του δια κλήσεως ζήτησε, μεταξύ 15 άλλων, τον παραμερισμό της αρχικής αίτησης της εφεσείουσας και/ή την επίδοση της σε αυτόν, γιατί το Επαρχιακό Δικαστήριο Λεμεσού εστερείτο δικαιοδοσίας να την εκδικάσει. Το θέμα της δικαιοδοσίας του Δικαστηρίου, που εγέρθηκε με την αίτηση δια κλήσεως του εφεσίβλητου 20 αποτέλεσε, εκ συμφώνου, το μόνο θέμα προς εκδίκαση στην αίτηση αυτή.

Ήταν η θέση του εφεσίβλητου στην αίτηση εκείνη ότι, βάση για τη δικαιοδοσία του Δικαστηρίου θα πρέπει να αποτελέσει η μόνιμη διαμονή των ανηλίκων στην Κύπρο, 25 σύμφωνα με τις πρόνοιες του άρθρου 2 του περί Κηδεμονίας Ανηλίκων και Ανώτων Νόμου, Κεφ. 277, όπου η λέξη "Δικαστήριο" ερμηνεύεται ως ακολούθως:

"`Court' means -

(a) in proceedings for the appointment or removal of 30 a guardian, and the custody of, and right of access to, an infant, the President of the District Court or a District Judge of the District Court within the jurisdiction of which an infant or prodigal resides; and

(b) in all other cases, a member of the District Court within the jurisdiction of which an infant or prodigal resides;"

5 Αντίθετα, η θέση της εφεσείουσας ήταν πως η δικαιοδοσία του Επαρχιακού Δικαστηρίου Λεμεσού διέπεται από την παρουσία και μόνο των ανηλίκων εντός της δικαιοδοσίας του.

10 Στις 18.7.90, το Επαρχιακό Δικαστήριο Λεμεσού εξέδωσε την απόφασή του. Πάνω στο θέμα της διαμονής των ανηλίκων, από πλευράς πραγματικών γεγονότων, αναφέρθηκαν τα ακόλουθα (βλ. σελ. 26 των πρακτικών):

15 "..... Αφού εξέτασα με μεγάλη προσοχή το σύνολο της μαρτυρίας που αναφέρεται στο ζήτημα της διαμονής των ανηλίκων, και αφού έλαβα ειδικά υπόψη μου τα πιο πάνω γεγονότα τα οποία ουσιαστικά δεν έχουν αντικρουστεί από τη μητέρα,

α) ότι ο συζυγικός οίκος ευρίσκεται στην Ιορδανία,

β) ότι τα δυο ανήλικα πηγαίνουν σχολείο στην Ιορδανία,

20 γ) ότι ο πατέρας (Αιτητής) έχει το επίκεντρο των εργασιών του στην Ιορδανία και τις κατευθύνει προσωπικά,

25 δ) ο πατέρας έκαμε πολλές κρατήσεις για να επιστρέψουν στην Ιορδανία, αλλά οι οποίες ακυρώθηκαν λόγω των διαβουλεύσεων για διευθέτηση των διαφορών των διαδίκων, έχω αποφασίσει να υιοθετήσω την εκδοχή του πατέρα. Κατά συνέπεια βρίσκω ότι τα γεγονότα που σχετίζονται με το ζήτημα της διαμονής των δυο ανηλίκων έχουν όπως τα έχει εκθέσει ο πατέρας και ειδικά ότι τα παιδιά βρέθηκαν στην Κύπρο για σκοπούς διακοπών και ότι η πρόθεση του πατέρα ήταν να επιστρέψουν στην Ιορδανία."

30

Όσον αφορά τη δικαιοδοσία να εκδικάσει την αρχική αίτηση της εφεσείουσας, αποφάνθηκε πως είχε δικαιοδοσία να το πράξει. Το σχετικό απόσπασμα της απόφασης έχει ως ακολούθως (βλ. σελ. 24-25 των πρακτικών):

"Δεν μπορώ να δεχθώ την εισήγηση του ευπαίδεντου 5
συνήγορου του Αιτητή ότι η υπόθεση Κυριάκου (surpa)
δεν ασχολείται μόνο με την κατά τόπο αρμοδιότητα
των Επαρχιακών Δικαστηρίων. Αναφέρεται στην από-
φαση ρητά ότι το άρθρο 2 του κεφ. 277 διέπει την κατά
τόπο αρμοδιότητα των Δικαστηρίων και δεν επιδέχεται 10
άλλην ερμηνεία. Η απόφαση δεν ασχολήθηκε με και δεν
επηρεάζει την εφαρμογή των κανόνων του ιδιωτικού
διεθνούς δικαίου.

Φαίνεται ότι το κατά πόσο το Δικαστήριο είναι αρ-
μόδιο ή όχι με την έννοια που έχω θέσει πιο πάνω, 15
εξαρτάται από το κατά πόσο έχει ακολουθηθεί η σωστή
διαδικαστική διαδικασία ή όχι και ο ανήλικος "διαμέ-
νει" εντός της δικαιοδοσίας του Επαρχιακού Δικαστη-
ρίου στο οποίο έχει καταχωρηθεί η διαδικασία. Ουδέ-
ποτε έχει αποτελέσει θέμα συζήτησης το κατά πόσο η 20
δικαιοδοσία αυτή βασίζεται πάνω στην παρουσία, υπη-
κότητα, ουσιώδη διαμονή (domicile) ή την διαμονή του
ανηλίκου.

Είμαι της γνώμης ότι είναι πολύ καλά θεμελιωμένο
στο Αγγλικό ιδιωτικό διεθνές δίκαιο ότι ανεξάρτητα 25
από την ιστορική ή θεωρητική δικαιολογία για την
ύπαρξη της, τα Αγγλικά Δικαστήρια έχουν συμφυή δι-
καιοδοσία να ακούσουν και εκδικάσουν υποθέσεις κη-
δεμονίας, και η οποία μπορεί να βασιστεί πάνω στην
παραουσία και μόνο του ανηλίκου εντός της δικαιοδο- 30
σίας. Σήμερα αυτή η αρμοδιότητα βασίζεται πάνω στην
ανάγκη να προστατευτούν νεαρά άτομα.

Είμαι της γνώμης ότι και τα Κυπριακά Δικαστήρια
έχουν, για τους πιο πάνω λόγους δικαιοδοσία, η οποία
βασίζεται μόνο πάνω στην παρουσία του ανηλίκου 35
στην Κύπρο και στην "διαμονή" του ανηλίκου εντός της

δικαιοδοσίας του Επαρχιακού Δικαστηρίου όπου έχει καταχωρηθεί η διαδικασία σύμφωνα με το άρθρο 2 του Κεφ. 277."

5 Σαν αποτέλεσμα της απόφασης αυτής, καταχωρήθηκε στο Ανώτατο Δικαστήριο, από μέρους του εφεσίβλητου, αίτηση για έκδοση προνομιακού διατάγματος Σερτιοράρι, που να διατάζει την ακύρωση της πιο πάνω απόφασης του Επαρχιακού Δικαστηρίου Λεμεσού, λόγω έλλειψης δικαιοδοσίας.

10 Ο πρωτόδικος Δικαστής του Ανωτάτου Δικαστηρίου, αφού ανέλυσε την ερμηνεία της λέξης "resides", που αναφέρεται στο άρθρο 2 του Κεφ. 277 και αντλώντας καθοδήγηση από την υπόθεση *R. v. Sandbach Justices, Ex p. Smith* (1950) 2 All E.R. 781, όπου αναφέρεται ότι στην Αγγλία η
15 δικαιοδοσία του Δικαστηρίου σε περιπτώσεις φύλαξης και διατροφής ανηλίκων καθορίζεται από τον τόπο διαμονής του καθ' ου η αίτηση, κατάληξε στο συμπέρασμα πως το Επαρχιακό Δικαστήριο Λεμεσού δεν είχε δικαιοδοσία να επιληφθεί της αρχικής αίτησης της εφεσείουσας και
20 απαγόρευσε στο Δικαστήριο αυτό να την εκδικάσει. Η απόφαση αυτή στηρίχθηκε στην άποψη πως ο όρος "reside", στο άρθρο 2 του Κεφ. 277, όπως ερμηνεύθηκε, αποκλείει την επέκταση της δικαιοδοσίας του Δικαστηρίου στις περιπτώσεις εκείνες που ο ανήλικος απλώς βρί-
25 σκεται στη δικαιοδοσία του, αλλά δεν έχει εκεί τη μόνιμη διαμονή του.

Με την υπό κρίση έφεση η εφεσείουσα αμφισβητεί την ορθότητα της απόφασης για την έκδοση του προνομιακού διατάγματος Σερτιοράρι και ζητά την ανατροπή της.

30 Οι λόγοι της έφεσης είναι δυο. Ο πρώτος είναι ότι ο Δικαστής του Ανωτάτου Δικαστηρίου έσφαλε στην κρίση του, ότι το Επαρχιακό Δικαστήριο δεν έχει δικαιοδοσία επειδή η κατοικία-διαμονή του πατέρα ή και της μητέρας ή και των ανηλίκων είναι η Ιορδανία. Και δεύτερο ότι
35 εσφαλμένα ερμήνευσε το άρθρο 2 του Κεφ. 277 ή και λανθασμένα έκρινε ότι η φυσική παρουσία των ανηλίκων

στην Κύπρο και δη στη δικαιοδοσία του Επαρχιακού Δικαστηρίου Λεμεσού δεν ήταν αρκετή για να προσδώσει σε αυτό αρμοδιότητα να ασχοληθεί με αίτηση φύλαξης, ελέγχου και φροντίδας (custody and care) των ανηλίκων.

Το νομικό θέμα που εγέρθηκε και συζητήθηκε και ενώ 5
πιό μας, παρουσιάζει ιδιαίτερο νομικό ενδιαφέρον.

Είναι η εισήγηση του δικηγόρου της εφεσείουσας πως το άρθρο 2 του Κεφ. 277 καθορίζει την τοπική αρμοδιότητα των Επαρχιακών Δικαστηρίων, η οποία βασίζεται στη συνήθη διαμονή του ανηλίκου και αναφέρθηκε στην υπόθεση *Kyriacou v. Kyriacou* (1974) 1 CLR 82, 88. Όμως, 10
επιπρόσθετα ανέφερε πως, τα Επαρχιακά Δικαστήρια έχουν και συμφυή εξουσία, που πηγάζει από το αγγλικό σύστημα δικαίου, που κατέστη μέρος του Δικαίου της Επιείκειας (equity), που εφαρμόζεται και στην Κύπρο, 15
σύμφωνα με τον Περί Δικαστηρίων Νόμο 14/60. Με βάση τις αρχές αυτές, είπε, τα Δικαστήρια έχουν δικαιοδοσία να προσφέρουν προστασία σε ανήλικα παιδιά, που τη χρειάζονται, εφόσον υπάρχει η φυσική τους παρουσία στο χώρο της αρμοδιότητάς τους, ανεξάρτητα από τον τόπο 20
διαμονής τους.

Εκτός από την υπόθεση *Kyriacou* (ανωτέρω), ο δικηγόρος της εφεσείουσας αναφέρθηκε και στις υποθέσεις *Re P. (G.E.) (an infant)* [1964] 3 All E.R. 977 και *Re D. (Infants)* [1943] 2 All E.R. 411. Επίσης αναφέρθηκε στο σύγγραμμα 25
Snell's Principles of Equity, 27η έκδοση, σελ. 14, 15 και 531.

Ο δικηγόρος του εφεσίβλητου εισηγήθηκε πως, ανεξάρτητα με την προέλευσή της συμφυούς δικαιοδοσίας των Αγγλικών Δικαστηρίων, στην Κύπρο υπάρχει το άρθρο 30
158 του Συντάγματος, ο Περί Δικαστηρίων Νόμος 14/60 και το Κεφ. 277, που καθορίζουν τη δικαιοδοσία και δεν υπάρχει περιθώριο επίκλησης παρόμοιου με εκείνου της Αγγλίας δικαιώματος, δεδομένου ότι ο Νόμος καθορίζει τη δικαιοδοσία από την οποία τα Δικαστήρια δεν μπορούν να ξεφύγουν και αναφέρθηκε στην υπόθεση *Christofi and Others v. Iacovidou* (1986) 1 CLR 236. Επίσης, αμφι- 35

σβήτησε ότι στην υπό κρίση υπόθεση υπάρχει ανάγκη προστασίας των ανηλίκων.

5 Το μόνο ερώτημα που προκύπτει ενώπιόν μας και που θα πρέπει να απαντηθεί είναι κατά πόσο ο πρωτόδικος Δικαστής του Ανωτάτου Δικαστηρίου ορθά αποφάσισε ότι το Επαρχιακό Δικαστήριο Λεμεσού δεν είχε δικαιοδοσία να εκδικάσει την αρχική αίτηση της εφεσείουσας.

10 Είναι νομολογιακή αρχή και δεν κρίνουμε σκόπιμο να αναφερθούμε σε αυθεντίες, πως ένας από τους λόγους που δικαιολογούν, στην κατάλληλη περίπτωση, την έκδοση του προνομοιακού εντάλματος Σερτιοράρι από το Ανώτατο Δικαστήριο, είναι και η υπέρβαση ή έλλειψη δικαιοδοσίας από μέρους των κατωτέρων Δικαστηρίων.

15 Η ερμηνεία της λέξης "residence" απασχόλησε και τα δυο Δικαστήρια και έγινε αναφορά κυρίως σε νομικά λεξικά. Είναι καθαρό πως ο όρος "διαμονή" χρειάζεται κάποιο βαθμό μονιμότητας για να αποκτηθεί και "συνήθης διαμονή" θα πρέπει να ερμηνευθεί ανάλογα. Η απλή παρουσία σε μια χώρα δεν ισοδυναμεί με "διαμονή". (Βλ. 20 Halsbury's Law of England, 4η έκδοση, Τόμος 8 παραρ. 444, Re Adoption Appl. No. 52/1951 [1951] 2 All E.R. 931, 936.

25 Ερμηνεύοντας τον όρο "διαμονή" και λαμβάνοντας υπόψη τα αδιαμφισβήτητα γεγονότα, πως τα ανήλικα παιδιά δεν κατοικούσαν μόνιμα εντός της δικαιοδοσίας του Επαρχιακού Δικαστηρίου Λεμεσού, ο πρωτόδικος Δικαστής του Ανωτάτου Δικαστηρίου κατάληξε στην απόφαση του χωρίς να ασχοληθεί με το θέμα της συμφυούς δικαιοδοσίας, που εγέρθηκε και ενώπιον του και που ήταν το βασικό θέμα που έπρεπε να αποφασισθεί.

30 Προς το σκοπό όπως καταδείξουμε την προέλευση και την έκταση της συμφυούς αυτής δικαιοδοσίας που έχουν τα Αγγλικά Δικαστήρια, θα αναφερθούμε στην υπόθεση *P. (G.E.) (an infant)* (ανωτέρω), όπου αναλύει το θέμα ο Λόγδος Δικαστής Denning M.R., στη σελ. 980:

"..... The mother has simply applied in the Chancery Division to make the child a ward of court under s. 9 of the Law Reform (Miscellaneous Provisions) Act, 1949; and for custody under the Guardianship of Infants Acts, 1886 and 1925. And the question is whether the Court of Chancery has jurisdiction. Those Acts give no guidance as to the geographical jurisdiction of the court; and we have to determine it on principle by reference to the inherent jurisdiction.

It is quite plain that, if the child had been a British subject, the Court of Chancery would have had jurisdiction to make an order as to its custody, maintenance or education, even though the child itself was out of the country and in a foreign land. The court here always retains a jurisdiction over a British subject wherever he may be, though it will only exercise it abroad where the circumstances clearly warrant it: see *Hope v. Hope* (3), *Re Willoughby (an infant)* (4) and *R. v. Sandbach Justices, Ex p. Smith* (5). So, also, if the child was Physically present here, the Court of Chancery would have jurisdiction over it (just as the Queen's Bench would on habeas corpus), even though the child was not living here and only passing through on a journey. That happened recently when a child in transit was stopped in England from being taken to Russia and was sent back to America: see such cases as *Johnstone v. Beattie* (6) and *Re D. (infants)*(7).

Επίσης, στην ίδια υπόθεση, ο Λόρδος Δικαστής Pearson, L.J., ανέφερε τα ακόλουθα στις σελ. 983 και 984:

"To avoid confusion that might arise from using the same word "jurisdiction" in two different senses, I am using that word "jurisdiction" as meaning the court's power to adjudicate and the word "country" as meaning the geographical area in relation to which the power is exercisable.....

It is clear from the authorities that the English court

has, by delegation from the sovereign, jurisdiction to make a wardship order whenever the sovereign as *parens patriae* has a quasi-parental relationship towards the infant. The infant owes a duty of allegiance and has a corresponding right to protection, and, therefore, may be made a ward of court: *Hope v. Hope* (15). Subsequent cases confirm that that is the basis of the jurisdiction. An infant of British nationality, whether he is in or outside this country, owes a duty of allegiance to the sovereign and so is entitled to protection, and the English court has jurisdiction to make him a ward of court: *Hope v. Hope* (16); *Re Willoughby (an infant)*, per KAY, J. (17), and per COTTON, L.J., (18) and *Harben v. Harben* (19). The jurisdiction should be sparingly exercised when the infant is abroad, even if he is of British nationality.....

An infant of foreign nationality owes a duty of allegiance to the sovereign and is entitled to protection and so may be made a ward of court if he is in some sense in this country: *Hope v. Hope* (27); *Nugent v. Vetzera* (28); *Brown v. Collins* (29) and *Re D. (infants)*(30).

There are two classes of cases to be considered. (a) The infant may be only temporarily present in the country. It would be unusual for the English court to exercise wardship jurisdiction in such cases, but there might be some occasion for it, e.g. in a case of emergency to prevent some grievous wrong being committed, or in a case where an order of the English court could usefully and in furtherance of justice support or supplement an order of the foreign court having jurisdiction by virtue of the nationality or residence of the infant. However seldom it may be proper to exercise the jurisdiction in such a case, I think that there must be jurisdiction by virtue of local allegiance. (b) Suppose, however, that the infant is, at the time when the relevant proceedings are instituted, ordinarily resident in the country, but temporarily present in some foreign country. He may be there on holiday, or accompanying his father on a business trip, or he may have been

"kidnapped" from this country and taken to a foreign country. "Kidnapping" may include any case of a child being taken out of this country by some person against the wishes of the parents, or by one parent against the wishes of the other parent, at any rate where some element of force or deception or secrecy is involved. In my judgment, there must be jurisdiction in such cases for several reasons. First, justice and convenience require it. It would be absurd and unjust if the wronged parents or parent were prevented from obtaining relief in the English court by the accident of the child being abroad on holiday at a particular date or by the wrongful act of "kidnapping". Secondly, there is support in the authorities for residence conferring jurisdiction: *Johnstone v. Beattie*, per LORD CAMPBELL (31); *Brown v. Collins*, per KAY, J. (32), and *Re Bourgoise*, per COTTON, L.J. (33). Thirdly, *Joyce v. Director of Public Prosecutions* (34) shows that an alien resident in this country does not necessarily free himself from his allegiance by the mere act of departure from this country. He may continue to owe allegiance because he has left his family and property in this country under the protection of the Crown, or because he has applied for and obtained a British passport, or because his "residence" may not cease immediately on his quitting the country (35)."

(Βλ., επίσης, *Re D. (infants)*, ανωτέρω)

Μια πολύ αξιόλογη ανάλυση του θέματος, που δίνει μια πιο διαυγή εικόνα για τη συμφυή δικαιοδοσία των Αγγλικών Δικαστηρίων, γίνεται στο σύγγραμμα *Cheshire's, Private International Law*, 9η έκδοση, στις σελ. 474-476. Κρίνουμε σκόπιμο να παραθέσουμε ένα σημαντικό απόσπασμα από την ανάλυση αυτή:

"I. MINORITY

(I) Powers of the English court

5 The prerogative of the Crown, acting in its capacity as
parens patriae, to do what is necessary for the welfare of
its minor subjects has from time immemorial been
delegated to the courts. Thus the courts have obtained "a
paternal jurisdiction, a judicially administered
jurisdiction", which they administer on behalf of the
Crown. It can even be invoked although the minor has
not yet been made a ward of court by virtue of an order
to that effect made by the court. Once the jurisdiction is
10 invoked, the court is in complete control of the minor,
and is able to deal with any case containing a foreign
element. It is competent, for instance, to appoint a
guardian for a child resident abroad who is a British
subject, to restrain the removal of a ward from England,
15 to order his return from a country to which he has been
taken, or to direct that an alien child shall be sent home
and placed under the care of his foreign guardian. The
power of the court is far-reaching. It may also direct a
person to do an act in a foreign country where he
20 happens to be, provided that he has been properly served
under the provisions of Order II of the Rules of the
Supreme Court.

25 The court, however, is not competent to make any
order unless the minor is personally subject to its
jurisdiction. The rules as regards this are few and simple.

30 Since the royal prerogative that has been delegated to
the courts was exercised by the Sovereign as parens
partiae, its primary object is to benefit those who owe
allegiance to the Crown. It has therefore been long
established that the court may exercise its prerogative
powers in respect of any British subject under, now,
eighteen years of age, although he possesses no property
in England and is out of the country at the time of the
proceedings.

35 At bottom, however, the competence of the court in
this field is based upon the need to protect young per-
sons, a need that knows no such barriers as nationality or

domicile. It is, therefore, settled that jurisdiction exists in respect of an alien minor who, at the time of the proceedings, is either (i) physically present though not domiciled in England, or (ii) is ordinarily resident, though not in fact present, in England. In the case of a person 5 too young to decide for himself where to live, his ordinary residence is the matrimonial home if his parents live together, but at the home where he normally lives if they are separated.

There have been a number of recent cases involving 10 the "kidnapping" of children, where the children were then brought within the jurisdiction of the English courts, often by one parent against the wishes of the other or in flagrant contempt of the order of a foreign court. These cases raise the issue whether the English court should 15 assume jurisdiction and hear the merits of the case concerning the minor or just send the child back to the jurisdiction from which he has come. The factors to be weighed have been put thus by CROSS, J.:

"In infancy cases the welfare of the infant is, of 20 course, the chief consideration; but it is far from being the only consideration. When, in what I may call for short a kidnapping case, the judge has to decide whether to send the child back whence he came or to allow the case to be fought out to the end over here, he has to 25 weigh various considerations which may to some extent conflict with one another. On one side there is the public policy aspect, the question of comity and the question of forum conveniens. Again, on the same side, there is the question of the injustice which may be done to the 30 wronged parent if the court delays matters and allows the kidnapped child to take root in this country. On the other side, the court has to be satisfied, before it sends the child back, that the child will come to no harm."

..... 35

Whether the court will in fact exercise its powers in

respect of a minor subject to its jurisdiction depends upon the merits of the case considered in the light of the particular circumstances."

5 Αυτή η δικαιοδοσία των Αγγλικών Δικαστηρίων και ειδικότερα του Chancery Court, που όπως είδαμε βασιζέται στην αρχή της ανάγκης προστασίας των ανηλίκων και άλλων προσώπων που έχουν ανάγκη προστασίας, αποτέλεσε μέρος των Αρχών της Επιεικείας (Principles of Equity). Αυτό καθίσταται κατάδηλο από τις αυθεντίες που
10 παραθέσαμε, καθώς επίσης και από τα διάφορα αγγλικά συγγράμματα που ασχολούνται με τις Αρχές της Επιεικειας.

Ο περί Δικαστηρίων Νόμος 14/60, άρθρο 29, εδάφιο (γ), προνοεί πως έκαστο Δικαστήριο κατά την άσκηση της
15 πολιτικής ή ποινικής του δικαιοδοσίας, θα εφαρμόζει, εκτός των άλλων, "το Κοινόν Δίκαιον (Common Law) και τας Αρχάς της Επιεικείας (Equity), εκτός εάν άλλη πρόβλεψις εγένετο ή θα γίνη υπό οιοδήποτε νόμου εφαρμοστέου ή γενομένου δυνάμει του Συντάγματος ή οιοδήποτε
20 νόμου διατηρηθέντος εν ισχύι δυνάμει της παραγράφου (β) του παρόντος εδαφίου, εφόσον δεν αντιβαίνουν ή δεν είναι ασυμβίβαστοι προς το Σύνταγμα".

Μπορεί, όμως, να ειπωθεί πως η συμφυής αυτή δικαιοδοσία των Αγγλικών Δικαστηρίων διοχετεύθηκε στο δικό
25 μας σύστημα δικαίου, με βάση την εφαρμογή των αρχών της επιεικειας, που ο Νόμος 14/60 προνοεί πως εφαρμόζονται και στην Κύπρο ή μήπως θα πρέπει να αναζητηθεί αλλού η πηγή της εξουσίας των Επαρχιακών μας Δικαστηρίων, ενόψει των προνοιών του Κεφ. 277;

30 Κατά την άποψή μας, το άρθρο 2 του Κεφ. 277 καθορίζει μόνο την κατά τόπο αρμοδιότητα των Επαρχιακών Δικαστηρίων. Αυτή η ερμηνεία περί της κατά τόπον αρμοδιότητας δόθηκε και στην υπόθεση *Kyriacou v. Kyriacou* (ανωτέρω), όπου στη σελ. 88 αναφέρθηκαν τα ακόλουθα:

35 "As regards the question of the meaning to be given to

the term "resides" in section 2 of Cap. 277 (which regulates, actually, the question of the territorial jurisdictions of the District Courts), we are of the view that it should be interpreted in a manner consistent with the object of, inter alia, section 12, and, consequently, 5 such term should be construed as including the notion of "ordinary residence", because if it were to be limited to the notion of "actual physical presence" then this would result in a grave inroad upon the nature of the powers vested in a Court under section 12; the latter view would 10 entail, by way of an inevitable corollary, that when a parent, or even a third person, takes infants abroad by kidnapping them unlawfully out of the custody of their guardian the Cyprus Courts are rendered powerless to grant any redress under section 12 of Cap. 277." 15

Όμως οι αρχές της επιείκειας (equity), όπως καταδείξαμε πιο πάνω, τυγχάνουν εφαρμογής και στην Κύπρο και θέματα που αφορούν τη φύλαξη, κηδεμονία και προστασία των εχόντων ανάγκη ανηλίκων, υπεισήλθαν από 20 αμνημονευτών χρόνων και αποτελούν μέρος των Αρχών της Επιείκειας.

Αυτή τη συμφυή καθ' ύλη αρμοδιότητα, που έχουν τα Αγγλικά Δικαστήρια, την έχουν και τα Κυπριακά Δικαστήρια, δεδομένου ότι, σύμφωνα με τον Περί Δικαστηρίων Νόμο 14/60 και το Σύνταγμα, τα Δικαστήριά μας εφαρμόζονται τις Αρχές της Επιείκειας και συνεπώς, πέραν από τις 25 πρόνοιες του Κεφ. 277, τα Επαρχιακά Δικαστήρια έχουν αρμοδιότητα που απορρέει από την ίδια συμφυή εξουσία που έχουν τα Αγγλικά Δικαστήρια να εκδικάζουν υποθέσεις κηδεμονίας και γενικά προστασίας ανηλίκων, η 30 οποία βασίζεται στην απλή και μόνο παρουσία των ανηλίκων στην κατά τόπο αρμοδιότητα τους. Μια τέτοια δικαιοδοσία είναι αναγκαίο να υπάρχει για να μπορούν τα Δικαστήρια μας να προστατεύουν αποτελεσματικά τα 35 έχοντα ανάγκη προστασίας νεάρα πρόσωπα. Όμως, η δικαιοδοσία αυτή θα πρέπει να εφαρμόζεται με προσοχή και κάτω από τις ίδιες αρχές και προϋποθέσεις που την εφαρμόζουν τα Αγγλικά Δικαστήρια. Αυτές οι αρχές και οι

προϋποθέσεις αναφέρονται στα αποσπάσματα της αγγλικής νομολογίας που αναφέραμε.

- 5 Συνεπώς, για όλους τους πιο πάνω λόγους, η έφεση επιτυγχάνει και το προνομιακό διάταγμα Σερτιοράρι ακυρώνεται. Λόγω της πρωτοτυπίας του θέματος που συζητήθηκε ενώπιον μας, δεν γίνεται καμιά διαταγή για έξοδα.

*Η έφεση επιτρέπεται χωρίς έξοδα.
Το διάταγμα certiorari ακυρώνεται.*